

Somepaja

Ohjeet opettajalle:

Paja koostuu kuudesta erilaisesta tilanteesta sosiaalisessa mediassa. Opiskelijat miettivät ryhmässä tilanteita kysymysten pohjalta (tulosteet eri tiedostossa). Kun ryhmät ovat pohtineet tilanteitaan riittävästi, jokainen tilanne käydään yhdessä läpi. Alla olevat kysymykset ovat myös oheisessa diasarjassa. Niiden alla on vinkkejä tehtävien läpi käymiseen. Välttämättä niitä ei tarvita, jos opiskelijat ovat itse aktiivisia ja keksivät hyvin ratkaisuja.

Tarvitaan:

- A3-tulosteet kustakin tilanteesta
- kyniä jokaiselle ryhmälle
- noin 30 minuuttia aikaa

Toimi näin:

1. Muodostakaa kuusi ryhmää
2. Jokaisella ryhmällä on erilainen nettikeskusteluun liittyvä esimerkki omalla A3 tulosteena. Vastatkaa annettuihin kysymyksiin:
 - A) Pohtikaa, mikä viesteissä voisi olla haitallista/ongelmallista
 - B) Kirjoittakaa, kuinka somekeskusteluissa olisi fiksua edetä.
 - C) Oletko itse törmännyt joskus somessa haitallisiin ilmiöihin? Entä tuleeko mieleesi jokin muu esimerkki tilanteesta, jossa vuorovaikutus ihmisten välillä ei ole somessa asiallista? Miten olet toiminut tällaisissa tilanteissa?

OPETTAJALLE KESKUSTELUN TUEKSI.

Postaus: Mahdollisesti syyttömän leimaaminen

Pohtikaa, mikä viesteissä voisi olla haitallista/ongelmallista

- Mitä jos kuvan henkilö ei olekaan syyllistynyt varkauteen? Mihin syyttömän leimaaminen voi johtaa?
- Kuvan laittaja voi saada syytteen kunnianloukkauksesta tai yksityiselämää loukkaavan tiedon levittämisestä.

Kirjoittakaa, kuinka somekeskusteluissa olisi fiksua edetä. ESIMERKIKSI:

- Älä jaa itse postausta eteenpäin
- Vinkkaa alkuperäiselle kirjoittajalle, että tällaisesta postauksesta voi saada vaikka kunnianloukkaussyytteen
- Ei kannata syyttää ketään julkisesti. Et voi olla varma syyllisyydestä.
- “Kun spekulointi rikoksen jälkeen alkaa Facebookissa ja muualla sosiaalisessa mediassa, siihen ei ole viisasta mennä mukaan. Oletuksia syyllisistä ei ole syytä jakaa ja tapahtumapaikalta otetut kuvat tulee toimittaa poliisille, ei nettiin retosteltavaksi. Väärien tietojen ja huhujen levittäminen on haitallista uhreille, heidän omaisilleen ja rikostutkinnalle.” (viestintäpäällikkö ja vanhempi konstaapeli Henna Kelloniemi, Kodin Kuvalehti 23.8.2017)

(lähde: [Älä levitä epäilyjä syyllisistä tai uhreista. neuvoo poliisi | Kodin Kuvalehti](#))
[Mieti ennen kuin klikkaat tai postaat - Nuortennetti](#)

Postaus: Salasanojen kalastelua

Pohtikaa, mikä viesteissä voisi olla haitallista/ongelmallista

- Mikään palvelu ei kysy käyttäjältään sähköpostilla käyttäjätunnusta ja salasanaa
- Pankkitunnusten lisäksi myös sosiaalisen median tunnukset ovat ns. haluttua tavaraa.
- Viestiin ei pidä vastata, vaan poistaa suoraan. Viestistä voi tehdä myös ilmoituksen poliisille nettivinkin avulla.

[Näin suojaudut nettihuijaukselta | Kyberturvallisuuskeskus](#)

Kirjoittakaa, kuinka somekeskusteluissa olisi fiksua edetä:

- Tällaiseen postaukseen ei tule vastata mitään.
- Jos viesti sisältää linkkejä, älä avaa niitä vaan poista viesti.
- Palveluiden tarjoajat eivät koskaan pyydä lähettämään käyttäjäprofiilin tunnuksia, vaan heidän lähettämässä viesteissä on aina noreply-tunnus.

Postaus: Väärinkäsityksiä keskustelussa

Pohtikaa, mikä viesteissä voisi olla haitallista/ongelmallista

- Emojin voi ymmärtää eri tavoilla. Tässä tapauksessa sisuuntumista/voimaantumista merkitsevä hymiö on ymmärretty suuttumukseksi. Lisää ärtymystä aiheuttaa ehkä myös se, että toinen ei vastaa kahden tunnin sisällä.
- Mitä muita väärinkäsityksen mahdollisuuksia on? Korvaavatko emojiit kasvokkain tapahtuvassa viestinnässä mukana olevat eleet, ilmeet ja äänenpainot?

Kirjoittakaa, kuinka somekeskusteluissa olisi fiksua edetä:

- Älä oleta mitään, vaan jos olet epävarma, kysy. Tässä tapauksessa esimerkiksi voisi kysyä, mitä vastaaja emojiilla tarkoittaa?
- Lue aina oma vastauksesi ennen lähettämistä ja mieti, onko siinä väärinymmärryksen vaara.
- Mieti myös tunnetilaasi vastausta kirjoittaessasi. Älä vastaa vihaisena tai ärtyneenä.

[Emojien merkitykset – 9 emojiä, jotka olet saattanut tulkita väärin | Anna.fi](#)

Postaus: Netissä leviävät haasteet

Pohtikaa, mikä viesteissä voisi olla haitallista/ongelmallista

- Rami aikoo ottaa osaa ilmastointiteippihaasteeseen, joka voi olla jopa hengenvaarallinen.
- Somehaasteet yllyttävät usein uhkarohkeisiin tekoihin, joissa oma tai muiden turvallisuus voi vaarantua.
- Minkälaisiin haasteisiin sinä olet somessa törmännyt?

Kirjoittakaa, kuinka somekeskusteluissa olisi fiksua edetä:

- Harkitse haastetta ennen kuin osallistut.
- Voit itse olla myös järjen ääni, jos nuoremmat ovat oikeissa tehdä jotain harkitsematonta.

[Miten toimia somehaasteissa? - Nuortennetti](#)

Postaus: Syrjimin

Pohtikaa, mikä viesteissä voisi olla haitallista/ongelmallista

- Kim jätetään näkyvästi ulkopuolelle juuri perustetusta ryhmästä.
- Syrjimin on yksi ikävimmistä kiusaamisen muodoista.

Kirjoittakaa, kuinka somekeskusteluissa olisi fiksua edetä:

- Nettikiusaamistilanteita voidaan ratkoa ja niistä on mahdollista selvitä kertomalla, puuttamalla ja pyytämällä apua. Kiusaamiseen tulee aina puuttua ja siksi asiasta on tärkeä kertoa aikuiselle, jotta kiusaamistilanteet saadaan loppumaan. Nettikiusaaminen saattaa täyttää myös rikoksen merkit.

[Lentääkö läppä? - Nuortennetti](#)

[Nettikiusaaminen - Nuortennetti](#)

Postaus: Nettikeskusteluissa neuvon kysyminen

Pohtikaa, mikä viesteissä voisi olla haitallista/ongelmallista

- Nettikeskusteluissa kysymyksiin saa vastaukseksi usein vain joukon erilaisia mielipiteitä tai jopa silkkaa trollausta.
- Nettikeskusteluissa jaettuihin vinkkeihin ja neuvoihin kannattaa suhtautua aina hyvin kriittisesti.
- Etenkin omaa terveyttä koskevissa asioissa kannattaa mieluummin marssia lääkärin tai terveydenhoitajan juttusille (tai hakea tietoa ainakin luotettavista tietolähteistä).

Kirjoittakaa, kuinka somekeskusteluissa olisi fiksua edetä.

- Älä kysy neuvoa netissä.
- Nettikeskusteluissa jaettuihin vinkkeihin ja neuvoihin kannattaa suhtautua aina hyvin kriittisesti.
- Etenkin omaa terveyttä koskevissa asioissa kannattaa mieluummin marssia lääkärin tai terveydenhoitajan juttusille (tai hakea tietoa ainakin luotettavista tietolähteistä).